

16 juliol 2009

Vicenç Navarro
Catedràtic de Polítiques Públiques
Universitat Pompeu Fabra

La manipulació a la premsa liberal

Un dels més grans problemes de la democràcia incompleta que té Catalunya i Espanya és l'escassa cultura democràtica que existeix en els rotatius de més tiratge del país. Es parla amb freqüència de l'escassa qualitat democràtica de les nostres institucions representatives, però gairebé mai no es comenta la mateixa falta de qualitat democràtica dels mitjans escrits més importants de Catalunya i Espanya. Sóc conscient que aquesta afirmació es veurà amb estranyesa, perquè existeix una percepció generalitzada en el nostre país que hi ha diversitat ideològica en tals mitjans, de manera que a Catalunya, per exemple, tenim 'La Vanguardia' que, en general, adopta postures conservadores, tant en els seus editorials com en la majoria dels seus articles d'opinió, contrastant tals postures amb les presentades per altres rotatius menys conservadors, com són 'El País' o 'El Periódico'. Cito aquests tres rotatius, però hi podria incloure un ventall fins i tot més ampli, afegint-hi 'El Mundo', 'ABC', 'La Razón', i d'altres. Existeix, doncs, en principi, una diversitat que enriqueix la nostra democràcia. Però, una anàlisi més detallada dels continguts d'aquests rotatius mostra que aquesta diversitat és molt limitada (en realitat, molt més limitada que en la majoria de països de la UE-15). Vegem-ne un exemple.

Arran de la conferència del catedràtic emèrit d'Història de la Universitat de Barcelona, el Sr. Jordi Nadal, va donar en un acte presidit pel rei a Sabadell, commemorant l'aniversari d'una associació empresarial, on va emfatitzar que el problema de Catalunya és que hi

havia massa funcionaris i molt pocs empresaris, van aparèixer diversos articles en la premsa emfatitzant aquestes tesis. El seu discurs va ser publicat a 'El Periódico', edició dominical (14.06.09), i a l'endemà, el mateix rotatiu va publicar un informe de dues pàgines completes, en el qual es mostraven dades que donaven peu –segons l'autor de l'informe– a una situació alarmant a Catalunya: “la xifra de funcionaris s'està apropant a la d'empresaris” (títol de l'informe). L'informe assenyalava en un gràfic que el nombre dels primers arribava ja a 397.300, una xifra pròxima al nombre dels segons, 449.300. En la mateixa pàgina, un altre gràfic mostrava que la situació era fins i tot pitjor a Espanya, on el nombre de funcionaris, 3.029.500, era ja superior al d'empresaris, 3.024.900. En la segona pàgina, personalitats de la societat catalana (que donaven per certes tals asseveracions) comentaven sobre aquesta situació i tots coincidien que era preocupant. Aviat altres columnistes, en altres mitjans, es van fer ressò d'aquesta situació tan alarmant. Així, el columnista de 'El País', ed. Catalunya, Enric González escrivia, alarmat, en un article que titulava “Funcionarios” (17.06.09) que, tal com havia dit el Professor Jordi Nadal (al qual citava), el problema de Catalunya és que hi havia massa funcionaris i molt pocs empresaris. I, com no, Pilar Rahola, a 'La Vanguardia', va afegir la seva veu a tal cor fent-se creus de l'excessiva exuberància del funcionariat a Catalunya i a Espanya (25.06.09).

La realitat no és com es presenta

Una lectura més rigorosa de les dades hagués mostrat fàcilment l'error de tals supòsits. Les dades no mostren cap motiu d'alarma. Tot el contrari, assenyalen un problema en sentit oposat al que aquells autors subratllen. Comencem, doncs, amb les dades. I el primer que hem d'assenyalar és que el que es defineix com a funcionaris, no ho són pas. Sota aquesta categoria s'inclouen totes les persones que treballen en el sector públic, que són molts més que els funcionaris. Aquests representen només el 22% a Catalunya, i el 24% a Espanya, de totes les persones que treballen en el sector públic. Aquest sector inclou persones que treballen en els serveis de l'estat del benestar, com ara sanitat, educació, serveis socials, escoles d'infància, serveis domiciliaris per a persones amb dependència, serveis de prevenció de l'exclusió social, habitatge públic, serveis laborals i ambientals, i serveis de salut pública, així com serveis d'ordre general com ara correus, transport públic, policia i serveis de seguretat, i també

administració pública. La gran majoria de persones que treballen en tals serveis no treballen amb contracte funcional, però apareixen errònia i maliciosament com si fossin funcionaris en aquells articles i informes.

Per altra banda, és lògic que el nombre de persones que treballen en aquests serveis sigui major que el nombre d'empresaris i autònoms (que és la categoria que 'El Periódico' adjunta al seu nombre d'empresaris). Aquesta és la situació en la majoria de països de la UE-15 (el grup de països de desenvolupament econòmic més pròxim al nostre). El percentatge de persones adultes (de 15 o més anys) que treballen en el sector públic és, en la gran majoria de països de la UE-15, major que aquest percentatge a Catalunya (8,31%) o a Espanya (9,51%). Així, a Gran Bretanya és un 14,57%, a Irlanda un 12,26%, a França un 17%, a Holanda un 16%, a Bèlgica un 16%, arribant a xifres fins i tot més grans en els països escandinaus: Dinamarca, un 26%, Finlàndia, un 19% i Suècia, un 21%, sent aquests últims països els que el prestigiós Economic Policy Institute, de Washington, inclou entre els de més èxit a l'OCDE per la seva capacitat emprenedora. Tals dades mostren que el problema existent a Catalunya i a Espanya és precisament el contrari al que aquells informes i autors assenyalaven: el sector i l'ocupació pública no és massa gran. Al contrari, és massa baix.

Quant al nombre d'empresaris i autònoms, tant Catalunya com Espanya tenen un percentatge major de població adulta en tals categories que la majoria de països de la UE-15. Així, enfront d'un 11,29% a Catalunya i un 10,44% a Espanya, Gran Bretanya té un 9,51%, Irlanda un 11%, França un 6,1%, Holanda un 10%, Bèlgica un 8%, Dinamarca un 6,7%, Suècia un 7,6%, i Finlàndia un 9,1%. No sembla, per tant, que hi hagi una escassetat d'empresaris i autònoms en el nostre país.

Les veus d'esquerra estan discriminades en la premsa majoritària

Fins aquí les dades. Doncs bé, vaig enviar una carta al director de 'El Periódico' en la qual assenyalava l'error que hi havia en els seus gràfics, mostrant (en una versió reduïda) les dades que presento en aquest article. I no me la van publicar. He viscut durant el meu llarg exili en diversos països (Suècia, Gran Bretanya i EUA), i no m'imagino

que si un diari d'aquests països mostrés dades i conclusions tan clarament errònies, s'oposés a publicar una carta al director que corregís tals dades. La seva no publicació a 'El Periódico' (pràctica que s'ha accentuat últimament amb el canvi en el seu equip directiu) implica dues coses: una, que tal diari veta postures que qüestionen les presentades en aquell rotatiu; i una altra, que és igualment preocupant, que transforma aquell diari en un instrument de mera propaganda política, corretja de transmissió del pensament liberal, violant els estàndards ètics de com presentar informació d'una manera veraç i mínimament objectiva. El que estan fent no és informació, sinó mera propaganda liberal. No critico que els mitjans publiquin articles que clarament promocionin una certa línia política. Però s'ha de denunciar la sistemàtica exclusió de veus crítiques, i molt especialment veus d'esquerra, que estan discriminades en els mitjans, com mostra l'exemple citat en aquest article. No hi ha hagut cap article en aquests mitjans a favor de l'expansió de l'ocupació en els serveis públics. Sí, en canvi, n'han aparegut diversos a favor de la seva reducció.

Una última observació. Sóc plenament conscient que cap dels diaris que he citat de forma crítica publicaria aquest article. És més, sóc també plenament conscient que l'autor que s'atreveix a publicar aquest tipus d'articles passa a estar a la llista negra de tals rotatius, la qual cosa explica la falta de denúncies sobre aquest tipus de comportament en els mitjans, mitjans que tenen un enorme poder a configurar l'opinió de la ciutadania. Per aquest motiu s'hauria d'establir una entitat pública, totalment independent, que protegís a la ciutadania de l'excessiu poder de tals mitjans, i que garantís la diversitat ideològica existent entre la nostra població, diversitat avui clarament limitada. Tots ells, per cert, reben ajudes públiques pagades per la ciutadania. Sense l'existència d'aquesta diversitat mediàtica, la democràcia catalana i espanyola roman molt incompleta.